

STENOGRAFSKE BELEŠKE

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 5

BEOGRAD 1936 GODINE

KNJIGA 2

VII REDOVNI SASTANAK

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 25 JANUARA 1936 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO

POTPRETSEDNIK

FRANJO MARKIĆ

SEKRETAR

VOJISLAV NENADIĆ

Prisutni g. g. Ministri: Predsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova **dr. Milan M. Stojadinović**; Ministar saobraćaja **dr. Mehmed Spaho**; Ministar bez portfelja **dr. Šefkija Behmen**; Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja i zastupnik Ministra fizičkog vaspitanja naroda **Dragiša Cvetković**; Ministar trgovine i industrije **dr. Milan Vrbanić**; Ministar građevina **dr. Marko Kožul**; Ministar prosvete **Dobrivoje Stošović**; Ministar finansija **Dušan Letica**; Ministar pravde **dr. Mile Miškulin**; Ministar pošta, telegrafa i telefona **dr. Branko Kaluderčić**.

POČETAK U 11.15 ČASOVA

SADRŽAJ:

Pre dnevnog reda:

- 1 — Čitanje i usvajanje zapisnika VI redovnog sastanka;
- 2 — Saopštenje i usvajanje izveštaja Verifikacionog odbora o dolasku za narodnog poslanika Čire Cujana na mesto poč. Petra Vlatkovića;
- 3 — Saopštenje o podnošenju na saglasnost Uredaba Ministarskog saveta: Uredbe o zaštiti zemljoradnika od 30 septembra 1935 g. i Uredbe o izmeni i dopuni Uredbe o zaštiti zemljoradnika od 15 novembra 1935 g.;
- 4 — Saopštenje o ostavci narodnog poslanika Ramadana Ramadanovića na položaj predsednika Opštine duljske;
- 5 — Saopštenje o traženju bolovanja narodnih poslanika;
- 6 — Saopštenje molbi i žalbi.

Govornici: Potpredsednik Narodne skupštine **Franjo Markić** (10 puta), **dr. Vojislav Došen**, **Vojislav Lazić**, **Nikola Kabilin** (2 puta), **Borivoje Đurić**, Sekretar Narodne skupštine **Mustafa Mulalić**, **dr. Dragutin Janković**.

Potpredsednik Franjo Markić: (Pljeskanje i pozivi: Živeo Potpredsednik Markić) Gospodo narodni poslanici, otvaram VII redovni sastanak Narodne skupštine. Molim g. sekretara da pročita zapisnik jučerašnjeg sastanka! (Glasovi sa leveice: Nema zapisnika, ovo je nastavak sednice!)

Gospodo narodni poslanici, potrebno je danas, pre nego što predemo na rad, da pročitamo zapi-

snik o tome šta smo juče uradili i da se to utvrdi. (*Dragiša Stojadinović:* Na prvom mestu treće alineje § 106 stoji..... — *Vojislav Nenadić:* Stoji na kraju zapisnika da je sednica zatvorena! — Glasovi na leveici: Ne može biti zatvorena!)

Gospodo narodni poslanici, jasno je da je ovo nastavak jučerašnjeg dnevnog reda. Molim vas da čitanje današnjeg zapisnika shvatite ovako, da je to deo jučerašnje sednice.

Molim g. sekretara da pročita zapisnik jučerašnje sednice.

Sekretar Vojislav Nenadić pročita zapisnik VI redovnog sastanka. (Za vreme čitanja zapisnika ustaju poslanici sa leveice i uzvikuju: Nije čitan izveštaj Verifikacionog odbora! — Kad je sekretar pročitao „Sednica je zaključena u 13,30 časova“, poslanici sa leveice burno protestuju i uzvikuju: Nije istina! Sednica nije zaključena!)

Potpredsednik Franjo Markić: Kao što sam na početku napomenuo, na ovu sednicu se nastavlja jučerašnji dnevni red, a današnja sednica, ipak, sama za sebe sačinjava sednicu radi toga, što počinjemo nanovo rad sa istim dnevnim redom.

Ima reč narodni poslanik g. dr. Vojislav Došen.

Dr. Vojislav Došen: Gospodo narodni poslanici, predlog o kome je juče navodno izvršeno glasanje, t. j. glasanje o hitnosti, nije u opšte bio stavljen na

glasanje onako kao što je to u zapisnik uneto. U skupštinskom zapisniku piše, da se glasalo ustajanjem i sedenjem i da je većina glasala protiv predloga. Međutim, većina je na osnovu § 94 Poslovnika glasala za predlog. (Glasovi sa desnice: Nije!)

Paragraf 94 Poslovnika propisuje ovo.... (Graja i protesti na desnici.)

Potpredsednik Franjo Markić: Izvolite, gospodine poslaniče, nastaviti.

Dr. Vojislav Došen (nastavlja): Paragraf 94 Poslovnika, na koji se naš Predsednik Skupštine pozvao, kaže ovo: „Sedenjem i ustajanjem glasa se na ovaj način: Predsednik poziva da ustanu svi oni koji glasaју protiv predloga.” (Pljeskanje na levlci i glasovi: Tako jel)

Gospodo, ako je tačno što kaže zapisnik, da je većina sedela, onda je hitnost primljena. (Pljeskanje na levlci i povici: Tako jel — Glasovi na desnici: Vi ste bili protiv predloga!)

Gospodo narodni poslanici, na ove primedbe da smo mi protiv predloga glasali, mi te primedbe primamo, samo ako Narodna skupština primi hitnost, da se naš zemljoradnički narod jedanput razduži. (Upadice i graja).

Što se tiče druge primedbe na zapisnik.... (Graja i objašnjavanje između narodnih poslanika sa levlce i desnice).

Potpredsednik Franjo Markić: Izvolite nastaviti gospodine govorniče, a gospodu narodne poslanike molim da u miru saslušaju govornika.

Dr. Vojislav Došen (nastavlja): Ne mogu govoriti, tražim mir.

Prema tome stavljam primedbu da nije utvrđeno gde je bila većina.

Po § 93 Poslovnika ima predsednik suverenu vlast da procenjuje gde je bila većina, da li kod onih koji su sedeli ili kod onih koji su stajali. Tu suverenu vlast ima onaj predsednik u koga imaju poverenje svi narodni poslanici, a onaj predsednik koji nije imao ni vaše poverenje, a koji sada nema ni naše poverenje, taj predsednik to ne može da utvrdi.

Potpredsednik Franjo Markić: Gospodine poslaniče, izvolite govoriti o zapisniku.

Dr. Vojislav Došen (nastavlja): Po § 95 Poslovnika, koji je neminovno u vezi sa § 93, kaže se, da se pojedinačno i poimenično glasanje ima narediti onda kada nije moglo biti utvrđeno gde je bila većina: da li kod onih koji su sedeli ili kod onih koji su stajali.

Ovaj paragraf ne kaže ko to utvrđuje i ko je ovlašćen da sumnja.

Potpredsednik Franjo Markić: Gospodine poslaniče, vreme vašem govoru po Poslovniku već davno je prošlo.

Dr. Vojislav Došen (nastavlja): Gospodo narodni poslanici, ovde ne piše ko je taj koji utvrđuje tu sumnju, a pošto to ne piše, znači da tu sumnju utvrđuju članovi Narodne skupštine, a kako većina narodnih poslanika, koji predstavljaju naš zemljoradnički narod, sumnjaju u rezultat koji je proglašen, to mi tražimo od g. predsednika da odredi poimenično glasanje. (Odobranje i povici na levlci: Tako jel)

Potpredsednik Franjo Markić: Ima reč narodni poslanik g. Vojislav Lazić da učini primedbu na zapisnik. Molim Vas, gospodine poslaniče, imate samo pet minuta vremena i stoga se zadržite samo na kri-

tici zapisnika jučerašnje sednice. Ostalu gospodu narodne poslanike molim da budu mirni i da ne prekidaju govornika.

Vojislav Lazić: Gospodo narodni poslanici, mi smo svi svedoci kako je juče trajala naša sednica. Svedoci smo toga da je pokrenuto jedno vrlo važno pitanje, jedno pitanje vrlo ozbiljno, jedno pitanje koje tangira ceo naš narod i celu našu zemlju. I na ovome vrlo važnom pitanju, gde je u pitanju ceo naš narod, ja mislim da ne treba da bude galame, da ne treba da bude bure, da ne treba da bude ni upadica, naročito ne od strane vas koji kažete da pomažete Vladu i koji kažete da ste vladina većina (Protesti kod poslanika većine. — Milan Lazarević oštro protestuje i upada u reč govorniku).

Potpredsednik Franjo Markić: Molim Vas, gospodine Milane Lazareviću, da ne upadate i ne prekidate govornika, a ako imate što da kažete izvolite tražiti reč.

Vojislav Lazić (nastavlja): Podnesen je, gospodo, predlog rezolucije, podnesen je jedan predlog koji niti je politički niti ima ma kakve zadnje namere, nego ima najbolju i najglavniju nameru, da se reši jedno, u današnjem dobu najvitalnije pitanje za našu zemlju, a to je pitanje razduženja zemljoradnika.

Potpredsednik Franjo Markić: To, gospodine poslaniče, nije primedba na zapisnik. Ja Vas molim da se krećete u okviru primedbe na zapisnik.

Vojislav Lazić (nastavlja): Odmah ću govoriti o zapisniku.

Dakle to pitanje, koje je pokrenuto, nije juče rešeno i ne može se smatrati ovim zapisnikom da je to pitanje skinuto sa dnevnog reda. To pitanje ostaje i dalje na dnevnom redu. Po § 106 Poslovnika sednica se nastavlja danas sa istim dnevnim redom, a to je pitanje bilo juče na dnevnome redu i ono nije rešeno, i zato o ovome pitanju ima danas da se ponovo rešava. Drugim rečima ima da se nastavi jučerašnji rad i onde gde smo juče stali treba danas da se nastavi. Zato ja protestujem protivu zapisnika i tražim da se on ispravi u tome pravcu, da pitanje, pokrenuto predlogom rezolucije, t.j. pitanje hitnosti te rezolucije, nije juče rešeno i nije skinuto sa dnevnoga reda, nego da se rešavanje o njemu produžava danas. Tražeći produženje toga dnevnog reda, ja tražim da se glasa o toj rezoluciji, o njenoj hitnosti, i tražim od g. predsedavajućeg, posle ove naše primedbe na zapisnik, da izjavi: je li voljan da stavi na glasanje ovu rezoluciju odnosno njenu hitnost i to na glasanje poimeničnom prozivkom.

Gospodo narodni poslanici, u koliko je to pitanje važno... (Žagor i upadanje u reč sa desnice)... u toliko, gospodo, mi moramo ovde izvojevati pobeđu toga pitanja i mi moramo narodu dati ono što od nas očekuje, pa makar uz velike žrtve, pa makar... (Odobranje na levlci. — Burni protesti na desnici.)

Potpredsednik Franjo Markić: Narodnog poslanika g. Vojislava Lazića, koji se ovde izrazio onako kako ne dolikuje narodnom poslaniku da se izražava, kažnjavam zapisanom opomenom.

Gospodin Vojislav Lazić nije učinio nikakvu primedbu na zapisnik, pa ne smatram potrebnim da pitam g. sekretara, da li prima primedbu.

Ima reč narodni poslanik g. Kabalin da stavi primedbu na zapisnik.

Nikola Kabalin: Gospodo narodni poslanici, u današnjem zapisniku stoji, da je g. Predsednik Na-

rodne skupštine juče zaključio sednicu i zakazao za danas drugu sednicu sa istim dnevnim redom. To, međutim, ne stoji. G. Predsednik uopšte nije zaključio sednicu i, kad je nije zaključio, još je manje mogao da zakaže drugu. (Povici sa desnice: Jeste, jeste! — Niste čuli!) I to je istina da nisam ja čuo, ali niste ni Vi čuli. Meni je drago, da gospoda iz većine konstatuju da se to nije čulo. (Prigovori kod većine.) U koliko je g. Predsednik Skupštine doista na predsedničkoj tribini nešto sam sebi govorio i tom prilikom zatvorio sednicu, taj zaključak sednice nema nikakve važnosti, jer je povredio § 32 Zakona o poslovnom redu, koji glasi: „Zapisnik Narodne skupštine vodiće redom sekretari koje bude odredio Predsednik, a ovi će se zapisnici čitati početkom svake sednice Narodne skupštine.” Gospodo za jučerašnji dan bio je dežurni sekretar g. Mulalić i on je bio određen da vodi zapisnik. Ali u momentu, kada je g. Predsednik sišao sa predsedničke tribine, g. sekretar Mulalić nije bio u sali. I kad nije bio u sali, on ne može da potpiše zapisnik u kome se konstatuje da je sednica zatvorena.

G. Predsednik mogao je da prekine sednicu i da je danas dalje nastavimo, ali kad je on sednicu zaključio, onda je povredio § 32 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini. (Odobranje na levlci — Prigovori na desnici.) Ja molim gospodina predsednika da g. sekretar izjavi, da li je Predsedništvo bilo kompletno i da li je ko vodio zapisnik u momentu kad je g. predsednik zaključio sednicu.

Potpredsednik Franjo Markić: Reč ima g. Borivoje Đurić.

Borivoje Đurić: Gospodo narodni poslanici, ja na prvom mestu izjavljujem da se potpuno slažem u pogledu ovoga pitanja rezolucije sa gospodom predgovornicima, koji su ga u detaljima izložili. (Žagor.)

Gospodo, ja sam na osnovu Poslovnika u formi kratkoga pitanja, i to na osnovu § 49 Poslovnika, predao Predsedniku Narodne skupštine, odnosno preko njega, jedno kratko pitanje na g. Predsednika Vlade. (Žagor i upadanje u reč sa desnice.) Ja vas molim lepo da me ne uznemiravate kad govorim. U tome sam pitanju tražio da g. Predsednik Vlade u ime Vlade izjavi da li se slaže sa izjavom Ministra g. Kožula, koju je on dao na onome zboru dužnika u Subotici. (Žagor.)

Ja ne znam, gospodo, da li je ovo moje pitanje saopšteno g. Predsedniku Vlade, ali je g. Predsednik Skupštine bio dužan i to na osnovu §§ 34, 49 i 71 Poslovnika, da o tome Skupštinu izvesti. G. Predsednik Skupštine nije to učinio ni na prvoj sednici, nije to učinio ni juče, pa to nije učinio ni danas, i ako je juče izjavio da je to pitanje saopšteno g. Predsedniku Vlade i u ime g. Predsednika Vlade obećao mi i rekao, da će g. Predsednik Vlade na to moje kratko pitanje da odgovori. Kako to saopštenje nije učinjeno, ja Vas, gospodo, o tome izveštavam i protestujem protivu ovoga što je učinio g. Predsednik Skupštine, ma da se ja ne čudim što je on to uradio, jer smo mi videli da je on izjavio da je veliki pristaša J. R. Z., kao god što smo videli da se pretvorio u eksponenta Vlade, a da nije više Predsednik Skupštine. (Žagor i povici: Pa to nije reč o zapisniku!) Da li g. Predsednik Vlade treba da odgovori na to pitanje, ja to ostavljam njemu da odluču. U koliko smatra važnim ovo pitanje, on će odgovoriti, a ukoliko ne, on to neće učiniti. Ali znajte gospodo, da izaziva paniku i sama takva iz-

java, a to nije bila samo izjava nego i pretnja, da će da se otvaraju slamnjače i otimaju pare narodu.

Potpredsednik Franjo Markić: Ima reč sekretar g. Mustafa Mulalić.

Mustafa Mulalić: Juče, za vreme burne sednice, koja se može nazvati zbog bure i galame istorijskom, ja sam imao čast da budem dežurni sekretar. (Žagor. — Povici: Nemojte o tome govoriti.) Pomenuto je moje ime i ja imam prava da govorim radi objašnjenja. Da li je ta bura usledila na osnovu izvesnih razloga i da li je ta bura u današnjem našem Parlamentu opravdana, mi ćemo to, gospodo poslanici, u toku prestojećeg parlamentarnog rada da vidimo. Gospodo narodni poslanici, ja sam kao sekretar konstatovao da u ovakvoj atmosferi Narodna skupština ne može raditi. Ja sam posle toga otišao sa ovoga mesta i nisam čuo da li je gospodin Predsednik pravilno zaključio jučerašnju sednicu. (Nikola Kabalin: Molim za reč.)

Potpredsednik Franjo Markić: O čemu želite da govorite? (Nikola Kabalin: Govorio sam o primedbama na zapisnik, a sad se javljam da govorim o povredama Poslovnika.)

Imate reč. (Graja i protesti kod većine. — Nikola Kabalin: Gospodine Predsedniče, molim za reč.)

Gospodin poslanik Kabalin se javio za reč da govori o povredi Poslovnika a govorio je o primedbama na zapisnik. Molim gospodu poslanike sa desnice za mir, pošto već imamo tu retku udobnost da je levica mirna. Izvolite, gospodine poslanice, govoriti.

Nikola Kabalin: Gospodo narodni poslanici, ja, nažalost, moram da govorim ponovo, sa razloga, što je gospodin Predsednik juče još na jednom mestu povredio Poslovnik. Gospodo, g. Predsednik Skupštine, tako stoji danas u zapisniku, opomenuo je najpre narodnog poslanika g. Dragišu Milovanovića i iza toga kaznio ga je isključenjem sa sednice. Unatoč toga, što je g. Dragiša Milovanović na osnovu Zakona o poslovnom redu tražio reč, Gospodin Predsednik Skupštine nije mu dao reč, a § 104 Zakona o poslovnom redu kaže: „Poslanik, protiv koga se predlaže kazna privremenog isključenja iz sednice Narodne skupštine, ima pravo da govori u svoju odbranu i to najviše 5 minuta. Tom prilikom nema drugoga pretrsa”.

Gospodo narodni poslanici, niti je Gospodin Predsednik, dao našem drugu Milovanoviću reč... (Glasovi sa desnice: Nije on ni tražio reč!)... On je tražio, ja sam ga video. (Glasovi kod većine: On je samo lupao o klupu.) Istina je, da je tražio, ali sve i da nije tražio reč, gospodin Predsednik mu je morao dati reč. (Glasovi: Nije tražio!) Gospodin Predsednik je znao da ga je nepravilno kaznio i zato ga nije pustio da se brani. Gospodo, ja držim da je ovako kao što kaže naš drug g. Dragiša Milovanović, da mu nije hteo dati reč, ali samo radi toga jer je znao da je u pravu g. Milovanović i da je revoltiran njegovim postupkom, pa radi toga smatram da ova kazna uopšte nije izrečena. (Odobranje na levlci.)

Potpredsednik Franjo Markić: Gospodo narodni poslanici, sigurno ste primetili, da mnogi govornici nisu govorili u smislu primedaba na zapisnik, nego se radilo o stvarima, koje nisu spadale u primedbe na zapisnik.

Ja shvaćam u najširem smislu toleranciju, koju treba da imamo sa ovoga mesta, pa sam radi toga i dozvolio da se neki govornici udaljavaju od pred-

meta, ali pošto to nisu primedbe na zapisnik, to nisam ni pitao da li prihvaćate takve primedbe, pa zato smatram, da na koncu iskazanih govora treba da dadem ovo objašnjenje.

Gospodo narodni poslanici, ovde se radi o tome, da li se je smeo čitati zapisnik, kojega ste čuli. Ja sam na početku sednice rekao, da je ova sednica nastavak prošle sednice sa istim dnevnim redom. Međutim, zapisnik o radu jučerašnje sednice morao se je pročitati. Ova izjava nije proizvoljna, ona je bazirana na Zakonu o poslovnom redu u Narodnoj skupštini. Čl. 106 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini glasi: „Ako sednica postane burna pretsednik će najpre opomenuti poslanike da će prekinuti sednicu ako se mir ne povraća. Ne bude li takva opomena u stanju da umiri poslanike toliko, da se govor poslanika može lepo čuti i saslušati, pretsednik može obustaviti sednicu za neko vreme. Po isteku toga vremena sednica se ponovo otvara.

Ali ako se na istoj sednici pojavi nered, pretsednik će zatvoriti tu i zakazati iduću sa starim dnevnim redom.”

Prema tome, ovo je pitanje likvidirano. (Glasovi na levisi: Ali sednica nije zatvorena!)

Gospodo, ja razumem i shvatam zašto Vi insistirate na tome da sednica nije zatvorena, insistirate zbog toga što smatrate da je moguće po Zakonu o poslovnom redu u Narodnoj skupštini da izazovete ponovno rešavanje i glasanje o jučerašnjoj rezoluciji. (Žagor.) Gospodo, ja vas toliko i mnogo slušam, a Vi pojma nemate kako je teško to odavde slušati. Slučaj radi koga je najviše napadan naš jučerašnji pretsedavajući bio je predlog rezolucije o razduženju zemljoradnika, za koji je juče pretsedavajući odredio glasanje sedenjem i ustajanjem. Gospoda sa levice stala su na stanovište da su oni imali većinu, gospoda sa desnice, da su oni imali većinu. Međutim pretsedavajući, silom svoje pretsedničke vlasti, koje mu pravo daje Zakon o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, stao je na stanovište takvo da je većina Skupštine bila protiv hitnosti. (Glasovi na levisi: Većina je sedela.) Gospodo, ovo pitanje po Zakonu koga svi moramo poštovati, jer to je jedan Zakon naše Kuće i ovoga našeg Doma, glasi ovako: „Glasanje sedenjem i ustajanjem biva u svim slučajevima u kojima nije ovim Poslovníkom određen drugi način glasanja. U slučaju da je odborski izveštaj podeljen sadržinom na tačke pod 1, 2, 3 i t. d. glasanje se vrši po tačkama sedenjem i ustajanjem. O rezultatu glasanja sedenjem i ustajanjem rešava Pretsednik. Ako je po njegovom mišljenju rezultat sumnjiv, pristupiće se novom glasanju, ako i po drugi put po njegovom mišljenju rezultat bude sumnjiv, pristupiće se glasanju pomenice”.

Međutim, po njegovom mišljenju rezultat nije bio sumnjiv i on je oglosio da je predlog odbijen. (Glasovi na levisi: Čitajte § 94 Poslovnika!)

Gospodo, ja razumem nastojanja gospode sa levice. Oni žele da materija, o kojoj je govor u predloženoj rezoluciji, dode čim pre na glasanje. Ali verujte, gospodo, da u ovome Domu nema nijednoga koji ne bi želeo da to pitanje što pre dode na dnevni red. (Odobranje.) Gospodo narodni poslanici, mi moramo čuvati i poštovati Zakon po kome mi radimo, i prema tome poimenično glasanje po ovoj rezoluciji nemoguće je. Međutim, gospodo, ako je vama istinski stalo do toga da se ovo pitanje reši što pre, izvolite obnoviti predloženu rezoluciju, pa ćemo opet o njoj glasati. (Žagor na levisi.)

Gospodo, ja sa ovoga položaja ne mogu i ne smem da vredam Poslovník. Ako bih dozvolio ponovno glasanje, ja bih sa vašim pristankom povredio Poslovník. Ja sam, gospodo, ponosan što sam na ovo mesto delegiran i određen baš glasanjem sa levice. Za to nemojte dovoditi mene, koji sam vaš predstavnik, i za koga ste vi glasali, da kršim Zakon po kome mi radimo. (Odobranje. — *Dragiša Stojadinović*: Molim za reč da stavim primedbu na zapisnik. — dr. *Dragutin Janković*: Molim za reč o povredi Poslovnika. — U ovom momentu Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova dr. Milan Stojadinović prilazi potpretsedniku g. Markiću i nešto mu saopštava, što je izazvalo jednog narodnog poslanika da dobaci: „Ovo nije kabinet Pretsednika vlade, nego je ovo Narodna skupština, i za to ovde ne može biti nikakvog došaptavanja”).

Gospodo narodni poslanici, i gospodin Pretsednik Kraljevske vlade funkcioner je Kraljevske vlade u ovome Domu isto tako kao što sam i ja funkcioner Narodne skupštine, pa je sasvim prirodno da u toku skupštinskog rada dolazi između nas do potrebnih objašnjavanja. (Odobranje kod većine).

Izvolite g. Jankoviću kazati šta imate.

Dr. Dragutin Janković: Gospodo, ja sam došao na ovu govornicu sa željom isto tako poštenom i iskrenom kao što je i želja g. potpretsednika: da unesem umirenje i slogu... (Odobranje)... i ja vas zbog toga i molim da verujete da vam govorim po savesti, ali vam govorim i po dužnosti, kao pravnik, jer se ovde raspravlja jedno čisto pravničko pitanje. Pitanje na koji način će se likvidirati jučerašnje glasanje sedenjem i ustajanjem o predlogu hitnosti rezolucije za razduženje seljačkih dugova, čisto je pravničko pitanje. I baš za to što je g. potpretsednik podvukao potrebu poštovanja našeg osnovnog zakona, Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, baš zato sam i tražio reč da utvrdim da je, ne hotimično nego nehotično pogažen zakon, i tako se došlo do ove zabune, protivno izrečnom i jasnom propisu § 94 Poslovnika koji kaže: u načinu glasanja sedenjem i ustajanjem glasa se na ovaj način što Pretsednik poziva da ustanu svi oni koji glasaju protiv predloga.

Juče je međutim g. Pretsednik pogrešno postavio pitanje, pa je rekao: ko glasa za predlog neka ustane, a ko glasa protiv predloga neka sedi.

I većina je, u ubedenju da glasa protiv, sedela, a mi u ubedenju da glasamo za, ustali smo. Otuda postoji jedna nesumnjiva zabluda zbog toga glasanja, a ona je stvorena ne ni vašom, ni našom krivicom, nego pogreškom g. Pretsednika, koji je izmenio način glasanja.

Jedini način da se to ispravi jeste izvršiti poimenično glasanje. (Odobranje na levisi — Protesti kod većine). Jer odmah za tim propisuje § 95 ovo: kad je glasanjem sedenjem i ustajanjem rezultat sumnjiv onda dolazi do poimeničnog glasanja. Prema tome je, gospodo, nesumnjivo da je ovo glasanje bilo i suviše sumnjivo. (Živo odobranje na levisi).

Zbog toga ja mislim, da gospodin potpretsednik Narodne skupštine neće se ogrešiti o zakon, naprotiv učiniće jedno poštovanje zakona, ako u smislu § 94 i 95, pošto postoji potpuna sumnja u ispravnost jučerašnjeg glasanja, naredi poimenično glasanje.

Gospodin potpretsednik Narodne skupštine izvolio je izjaviti, a ja verujem u saglasnosti i sa vama

iz većine, da je gotov, ako se ponovo ova rezolucija podnese Skupštini, da je iznese na glasanje. Vi iz većine to primete. Zašto onda ne biste primili ovo jedino moguće rešenje da se glasa poimenično?

Ja mislim, gospodo, da vi, ako nećete da gazite zakon, ovo sporno pitanje morate opet rešiti glasanjem. (Živo odobravanje na levlci. — Povici na desnici: To je svršeno!)

Potpretsednik Franjo Markić: Gospodo narodni poslanici, tumačenja i interpretaciju zakonskih odredaba po ovome pitanju od strane uvaženog gospodina dr. Dragutina Jankovića ne mogu da prihvatim, u prvom redu radi toga, što sam već podvukao, da je rezultat jučerašnjeg glasanja bio nesumnjiv.

To je, gospodo, konstatovano i sa ovoga mesta, pa niti ja, niti ma ko drugi ima razloga da u to sumnja. Međutim, gospodo, ako želite da vam ja kažem moje lično mišljenje, verujte mi rezultat nije bio sumnjiv. (Burno odobravanje kod poslanika Jugoslovenske radikalne zajednice i Skupštinske većine).

Gospodo narodni poslanici, jedan od predgovornika, koji su stavljali primedbe na sastav zapisnika, spomenuo je i slučaj kažnjavanja našeg druga Dragiša Milovanovića.

Juče, u onoj galami i gužvi, nisu se mogle tačno čuti reči g. Pretsednika Čirića. Nije ga on isključio sa sednice, nego je rekao da će predložiti Narodnoj skupštini na kraju sednice da ga isključi sa sednice. Prema tome g. Čirić nije imao ni potrebe da daje g. Dragiši Milovanoviću reč, jer to pitanje nije bilo zrelo.

Pošto se više niko nije javio za reč, pitam Narodnu skupštinu da li prima zapisnik prošlog, VI sastanka, onako kako je pročitao? (Prima. — Graja na levlci.) Objavljujem da je zapisnik primljen.

Gospodo, izvolite sada čuti jedan izveštaj Verifikacionog odbora. (Graja i protesti na levlci. — Narodni poslanik *Dragiša Milovanović* prilazi govornici). Nisam vam dao reč g. Milovanoviću. Gospodo narodni poslanici, izvolite čuti jedan izveštaj Verifikacionog odbora. (Ponovni protesti na levlci).

Sekretar Vojislav Nenadić (saopštava): Verifikacioni odbor Narodne skupštine podnosi izveštaj o dolasku za narodnog poslanika za Srez petrinjski, Banovine savske, g. Čire Cujana, mesara iz Sunje, na mesto počivšeg narodnog poslanika Petra Vlatkovića. (Graja i povici na levlci: Glasanje! Glasanje!)

Taj izveštaj Verifikacionog odbora glasi:

„NARODNA SKUPŠTINA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Verifikacioni odbor

VI Br. 4

24 januara 1936 god.
u Beogradu

NARODNOJ SKUPŠTINI

Verifikacioni odbor primio je preko Pretsednika Narodne skupštine izveštaj o smrti narodnog poslanika Petra Vlatkovića, izabranog 5 maja 1935 godine na listi g. Bogoljuba Jevtića, Pretsednika Kraljevske vlade i Ministra inostranih poslova za izborni okrug Br. 5, Srez petrinjski, Savska banovina.

Po rasmotrenju izbornih akata i kandidatskih lista, Verifikacioni odbor, prema izveštaju VI Br. 5

od 11 juna 1935 god. utvrđuje, da je za izborni okrug br. 5, Srez petrinjski Banovina savska, za narodnog poslanika izabran Petar Vlatković, šumarski inspektor u penziji iz Zagreba, a da mu je zamenik g. Čiro Cujan mesar iz Sunje i da na mesto umrlog poslanika Petra Vlatkovića dolazi za narodnog poslanika g. Čiro Cujan.

Na osnovu svega toga i § 66 Zakona o izboru narodnih poslanika, Verifikacionom odboru je čast umoliti Narodnu skupštinu da izvoli pozvati i oglasiti za narodnog poslanika g. Čiru Cujana mesara iz Sunje.

Za izvestioca Odbor je odredio g. dr. Branka Miljuša, narodnog poslanika.

P.pretsednik
Verifikacionog odbora,

Dr. Ivan Jančić, s. r.”

Potpretsednik Franjo Markić: Prima li Narodna skupština pročitani izveštaj Verifikacionog odbora? (Poslanici iz većine odazivaju se: Primamo! — Poslanici sa levlce lupaju u klupe i stalno izvikuju: Glasanje! Glasanje!)

Objavljujem da je izveštaj Verifikacionog odbora primljen i da je g. Čiro Cujan proglašen za narodnog poslanika.

Izvolite čuti Uredbe Ministarskog saveta.

Sekretar Vojislav Nenadić (saopštava): Gospodin Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova podnosi Narodnoj skupštini na saglasnost Uredbu o zaštiti zemljoradnika od 30 septembra 1935 g. i Uredbu o izmeni i dopuni Uredbe o zaštiti zemljoradnika od 15 novembra 1935 g. (Vidi prilog. — Na levlci burni protesti sa uzvicima: Glasanje! Glasanje! — dr. *Janko Baričević*: Ne možete preći na dalji rad dok se ne glasa!)

Potpretsednik Franjo Markić: Ove Uredbe Ministarskog saveta uputiće se naročitom odboru. (Graja.) Gospodo narodni poslanici, molim vas da se umirite. (Graja i protesti na levlci traju i dalje).

Gospodo narodni poslanici, pošto vidim da jedna strana Narodne skupštine onemogućuje normalan rad u Skupštini, to prekidam na kratko vreme današnju sednicu.

(Posle prekida)

Potpretsednik Franjo Markić: Gospodo, nastavljamo prekinutu sednicu. (Burni protesti na levlci i glasovi: Ne možemo dalje raditi! Glasanje! Poimenično glasanje! — Velika graja.)

Gospodo narodni poslanici, nastavljamo sednicu. Molim Vas da prekinete galamu. (Na levlci i dalje traje velika graja i lupanje o klupe sa burnim uzvicima: Poimenično glasanje!... Poimenično glasanje! — *Vojislav Lazić*: Najpre Zakon za razduženje seljaka!)

Molim Vas, gospodo, umirite se, jer ću biti prisiljen da prekinem opet sednicu.

Pozivam gospodina sekretara da pročita ostavke narodnih poslanika na položaje pretsednika opština.

Sekretar Vojislav Nenadić (saopštava): G. Ramadan Ramadanović, narodni poslanik, izveštava Narodnu skupštinu, da je podneo ostavku na položaj

pretsednika Opštine duljske i da zadržava svoj poslanički mandat.

Potpretsednik Franjo Markić: Prima se na znanje.

Molim g. sekretara da saopšti molbe za bolovanje narodnih poslanika. (Graja i žučni protesti na levlci sa uzvicima: Poimenično glasanje!... Poimenično glasanje!...)

Sekretar Vojislav Nenadić (saopštava): G. Milan Banić, narodni poslanik, moli mesec dana bolovanja radi operacije.

Potpretsednik Franjo Markić: Odobrava li Skupština ovo bolovanje? (Odobrava).

Traženo bolovanje od mesec dana odobreno je g. Baniću. (Na levlci burni i žučni protesti neprestano traju, kao i lupanje o klupe, sa usklcima: Poimenično glasanje!... Glasanje!...)

Gospodo narodni poslanici, opominjem Vas po drugi put, da ću biti prisiljen da ponovo prekinem današnju sednicu ako se ne umirite. (Na levlci graja, protesti i lupanje o klupe i dalje traje. — Povici: Glasanje... Glasanje!...)

Gospodo narodni poslanici, poslednji put Vas opominjem da prestanete sa galamom. Ovo je Na-

rodna skupština i ja ne mogu da dozvolim ovakvo ometanje rada, u protivnom biću prisiljen da zatvorim današnju sednicu. (Velika graja i protesti na levlci sa uzvicima: Glasanje!... Glasanje!...)

Izvolite čuti molbe i žalbe.

Sekretar Vojislav Nenadić (saopštava): Narodnoj skupštini uputili su molbe i žalbe: Ristić M. Sultana, Jovanović A. Ljubodrag, Petrović Dimitrije, Mironov Evgenije, Bešlagić Adil, Gustin Tereza, Buneta Marija i Jevdović Milić.

Potpretsednik Franjo Markić: Pročitane molbe i žalbe uputiće se Odboru za molbe i žalbe. (Na levlci žučni protesti, lupanje o klupe, velika graja i neprekidni povici: Poimenično glasanje!... Poimenično glasanje!...)

Gospodo narodni poslanici, pošto je nemoguće u ovakvoj larmi i galami održati sednicu Narodne skupštine, to zatvaram ovu sednicu i zakazujem sledeću za ponedeljak, 3 februara, u 10 časova pre podne sa istim dnevnim redom.

(Sednica je zaključena u 13 časova.)

ПРИЛОЗИ

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA
PRETSEDNIŠTVO MINISTARSKOG SAVETA

Opšte odeljenje

Br. 505

23 januara 1936 god.

Beograd

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

U prilogu pod ./: čast mi je dostaviti Vam u overenom prepisu Uredbu o zaštiti zemljoradnika, koju je Uredbu, na predlog Ministra poljoprivrede, trgovine i industrije i pravde, propisao Ministarski savet na svojoj sednici od 30 septembra 1935 god.; a koja je obnarodovana u „Službenim novinama” Br. 233—VII od 8 oktobra 1935 god. i pod ./: overen prepis Uredbe o izmeni i dopuni Uredbe o zaštiti zemljoradnika od 30 septembra 1935 godine, koju je na predlog Ministra poljoprivrede, trgovine i industrije i pravde, propisao Ministarski savet na svojoj sednici od 15 novembra 1935 god.; a koja je obna-

rodovana u „Službenim novinama” Br. 271—XVII od 22 novembra 1935 god.; s molbom da ove uredbe izvolite podneti u smislu § 63 Finansiskog zakona za 1934/35 godinu Narodnom pretstavništvu na saglasnost.

Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom uverenje o mom osobitom poštovanju.

Pretsednik Ministarskog saveta
i Ministar Inostranih poslova,

Dr. M. M. Stojadinović, s. r.

Gospodinu

STEVANU ĆIRIĆU

Pretsedniku Narodne skupštine

BEOGRAD

(Tekst uredbe i dopuna uredbe oštampani u „Službenim novinama” br. 233—VI od 8 oktobra 1935 g. i br. 271—XVII od 22 novembra 1935 g.)